

PROJEKT PBPTSD - ISTRAŽIVANJE O POREMEĆAJIMA NASTALIM KAO POSljedica STRESA I TRAUME

I. MIŠLJENJE

1. U skladu s odredbama Zakona o državnoj reviziji, obavljena je revizija financijskih izvještaja i poslovanja Medicinskog fakulteta u Rijeci, Centra za psihotraumu, u dijelu poslova koji se odnose na projekt PBPTSD - istraživanje o poremećajima nastalim kao posljedica stresa i traume, koji je financiran sredstvima Europske zajednice, u razdoblju od 1. rujna 2004. do 31. kolovoza 2005., o čemu je izraženo bezuvjetno mišljenje.
2. Postupak revizije proveden je u skladu s revizijskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI.
3. Prema mišljenju Državnog ureda za reviziju, financijski izvještaji Medicinskog fakulteta u Rijeci, Centra za psihotraumu, u dijelu poslova koji se odnose na Projekt PBPTSD - istraživanje o poremećajima nastalim kao posljedica stresa i traume, u svim značajnijim aspektima iskazuju objektivni i istinit prikaz poslovanja u razdoblju od 1. kolovoza 2004. do 31. srpnja 2005. Rashodi Projekta izvršeni su u skladu sa Šestim okvirnim programom Europske zajednice.

II. IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

1. UVOD

U lipnju 2002. Europska komisija (dalje u tekstu: Komisija) i Vlada Republike Hrvatske potpisale su Okvirni sporazum o sudjelovanju Republike Hrvatske u programima pomoći koje financira Europska zajednica (dalje u tekstu: Zajednica). Okvirni sporazum potvrđen je na sjednici Hrvatskog sabora 13. lipnja 2002. Osnovni principi financiranja iz programa pomoći objavljeni su unutar Šestog okvirnog programa koji je tijekom 2002. donijelo Vijeće Zajednice.

2. ŠESTI OKVIRNI PROGRAM

Šestim okvirnim programom - Sixth Framework Programme, (dalje u tekstu: Okvirni program), utvrđeni su osnovni principi i načini sudjelovanja Zajednice u financiranju projekata vezanih za poduzetništvo, te projekata istraživačkih centara i sveučilišta. S nosiocima pojedinih projekata (koordinatorima) Komisija kao zastupnik Zajednice, zaključuje ugovor o financiranju. Navedenim ugovorom određeni su izvršitelji projekta koji zajedno čine konzorcij. Rad konzorcija usklađuje koordinator.

Kod financiranja projekata moraju se poštivati principi neprofitabilnosti, sufinanciranja i kumulativnosti, a za priznanje troškova projekta predviđena su tri modela koji se razlikuju prema izračunu neizravnih troškova. Prema jednom od modela priznaju se stvarni neizravni troškovi, a prema druga dva modela neizravni troškovi izračunavaju se u visini 20,0% izravnih troškova, odnosno izravnih troškova umanjenih za troškove navedene u podugovoru. Pod izravnim troškovima smatraju se troškovi koji se mogu izravno povezati s projektom te su utvrđeni ugovorom ili se, u skladu s računovodstvenim propisima, nužno javljaju. Pod neizravnim troškovima smatraju se troškovi koji ne pridonose izravno provođenju projekta, ali se pojavljuju uz izravne troškove.

Prema Okvirnom programu, svaki od supotpisnika ugovora o financiranju obavezan je za svaku godinu trajanja projekta osigurati eksternu reviziju za provjeru iskazanih troškova projekta. Revizija se može zatražiti i nakon pet godina po završetku projekta.

Iako se očekuje da je supotpisnik ugovora o financiranju opremljen za provedbu projekta, mogu se zbog isplativosti i veće učinkovitosti pojedini poslovi ustupiti drugim izvoditeljima s kojima je potrebno zaključiti podugovor. Prije ustupanja navedenih poslova, trebalo bi provesti postupak nabave prikupljanjem obično tri ponude, koje se ocjenjuju primjenom utvrđenih kriterija. Ovo se ne odnosi na nabavu manje značajnih usluga i roba.

Okvirnim programom predviđena je kolektivna odgovornost za izvršenje projekta svih potpisnika ugovora o financiranju te novčana nadoknada Komisiji za neispunjenje ili kršenje ugovornih obveza.

3. PROJEKT PBPTSD

Okvirnim programom obuhvaćeno je financiranje više vrsta projekata. Projekt je dio Integrating and strengthening the ERA, specific programme (posebni programi za cjelovitost i jačanje interesnih područja). Cilj Projekta je istražiti i bolje razumjeti biologijsku osnovu pojedinih psihofizičkih profila pacijenata s posttraumatskim stresnim poremećajima.

U kolovozu 2004. Komisija je zaključila s Universitair Medisch Centrum Utrecht iz Utrechta, Nizozemska, u svojstvu koordinatora projekta, ugovor broj INCO-CT-2004-509213. Ugovorom je imenovan konzorcij s osam izvršitelja projekata iz četiri europske države, od kojih je jedan Fakultet. Predviđeno je provođenje projekta u razdoblju od rujna 2004. do kolovoza 2007.

Za svako izvještajno razdoblje od 12 mjeseci obvezno se podnosi izvještaj, u roku 45 dana nakon protoka izvještajnog razdoblja te potvrda revizije o namjenskom trošenju sredstava.

Ukupna sredstva za provedbu Projekta u razdoblju od 2004. do 2007., planirana su u iznosu 1.296.869 EUR, od čega su za dio projekta kojeg provodi Fakultet planirana sredstva u iznosu 101.136 EUR. Ugovorom je utvrđeno pred financiranje u visini 80,0% ukupnih sredstava te prva tranša u ukupnom iznosu 720.000 EUR ili 55,5% ukupnih sredstava. U prvoj tranši Koordinator je doznačio Fakultetu 52.603 EUR ili u protuvrijednosti 396.627,00 kn. Prilikom korištenja sredstava, Fakultet se mora pridržavati postupaka propisanih Okvirnim programom, te zakona i propisa Republike Hrvatske.

Sredstva Projekta odobrena su za:

- izravne rashode (plaće, naknade za službena putovanja, naknade ispitanicima, materijalne troškove, nabavu opreme), te
- neizravne rashode (troškovi opće administracije, troškove revizije, režijske troškove i druge troškove s time da se neizravni rashodi priznaju u visini 20,0% ostvarenih izravnih rashoda).

Voditelj Projekta na Fakultetu utvrdio je raspored sredstava za trogodišnje razdoblje i prema prvoj tranši ugovora koja obuhvaća financiranje prvih 18 mjeseci trajanja Projekta. Plan utroška sredstava za 12 mjeseci trajanja Projekta nije donesen.

Okvirnim programom utvrđeni su rashodi koji se ne pokrivaju iz sredstava koje dodjeljuje Zajednica za razne projekte. Primjerice, porez na dodanu vrijednost, carine, tečajne razlike, provizija za moguće buduće gubitke ili takse, troškovi povrata kapitala, neumjereni i neprikladni troškovi te drugi neprihvatljivi troškovi. U prvoj godini trajanja Projekta za nabavu roba i usluga plaćen je porez na dodanu vrijednosti u iznosu 4.326,00 kn iz sredstava Fakulteta. Kako nije ustrojena pomoćna evidencija iskazivanja troškova u EUR prema načelu nastanka poslovnog događaja, troškovi tečajnih razlika za Projekt zasebno nisu iskazani. Za navedene rashode Fakultet nije planirao izvore sredstava iz kojih će se pokriti.

Državni ured za reviziju je mišljenja da bi prije provođenja Projekta trebalo planirati troškove koji se ne mogu pokriti iz sredstava Projekta, te planirati izvore financiranja tih troškova.

Najpoznatiji posttraumatski stresni poremećaji (Post Traumatic Stress Disorder) povezani su s ratnim događajima pa su prisutni kod ratnih veterana i drugih ljudi koji su bili izloženi stresu na ratnim područjima. Ovi poremećaji uzrokuju bezbrojne i dalekosežne socioekonomske štete. Smatra se da bi najbolje rezultate u razumijevanju spomenutih poremećaja, postavljanju dijagnoze i liječenju, dao integralni psihologijski, biološki i farmakoterapijski pristup. Pri tom je težište na boljem razumijevanju biološke osnove psihofizičkih profila pacijenata s posttraumatskim stresnim poremećajima te utvrđivanje raznih tipova navedenog poremećaja.

Aktivnosti Projekta provode glavni istraživač doc. dr. sc. Tanja Frančisković i jedan istraživač suradnik. Etičko vijeće Fakulteta potvrdilo je da su plan, tehnike i istraživačke metode Projekta u skladu s etičkim normama.

Aktivnosti Projekta započele su u rujnu 2004. Do kolovoza 2005., je obavljeno obučavanje istraživača za rad na Projektu, pripremljeni su upitnici za ispitanike, te je obavljen rad na terenu.

Istraživanje obuhvaća pet grupa ispitanika s obzirom na intenzitet i stupanj poremećaja. U Hrvatskoj uzorak obuhvaća 400 žena. Istraživanje se provodi unutar Centra za psihotraumu, a uključene su i humanitarne udruge, udruge ratnih veterana i centri unutar kojih se provodi briga o prognanicima. Od svibnja do kolovoza 2005. anketirano je 35 žena. Šest žena odbilo je intervjuiranje. Postupak intervjuiranja traje od tri do sedam sati.

4. RAČUNOVODSTVENO POSLOVANJE

Fakultet primjenjuje proračunsko računovodstvo u skladu s odredbama Uredbe o računovodstvu proračuna i Pravilnika o računovodstvu i Računskom planu proračuna. Računovodstveno poslovanje i dokumentacija za potrebe Projekta vodi se u računovodstvu Fakulteta. Knjigovodstvene promjene u poslovnim knjigama evidentiraju se u skladu s navedenim propisima.

U nastavku izvještaja, prihodi i izdaci razvrstani su na način i prema vrstama kako je predviđeno Okvirnim programom. Prema Okvirnom programu, za svako izvještajno razdoblje sastavlja se financijski izvještaj na propisanom obrascu s iskazanim podacima u EUR na temelju tečaja na dan nastanka poslovne promjene ili tečaja koncem izvještajnog razdoblja. Prihodi su evidentirani u kunama prema tečaju koji je vrijedio na dan uplate. Kako nije ustrojena pomoćna evidencija iskazivanja rashoda Projekta u EUR, rashodi su evidentirani prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke koji je vrijedio na kraju prvog izvještajnog razdoblja (na dan 31. kolovoza 2005. po tečaju 1 EUR = 7,378355 kn).

5. PRIHODI

U siječnju 2005. za financiranje dijela Projekta Fakultetu je doznačeno 396.627,00 kn ili u protuvrijednosti 52.603 EUR. Sredstva su namijenjena financiranju Projekta u razdoblju od rujna 2004. do ožujka 2006. (prva tranša).

Ugovorom je predviđeno financiranje u tri tranše. Planirana vrijednost prve i druge tranše je 80,0% ukupnih sredstava ili 80.909 EUR, a vrijednost treće tranše 20,0% ili 20.227 EUR. Vrijednost sredstava druge i treće tranše ovisi o provođenju Projekta, odnosno o utrošenim sredstvima.

6. RASHODI

Planirani rashodi za 36 mjeseci trajanja Projekta iznose 101.136 EUR, a za prvih 18 mjeseci trajanja Projekta 52.603 EUR. U 2004. nije bilo rashoda, a do konca kolovoza 2005. izvršeni su rashodi u iznosu 120.425,00 kn ili u protuvrijednosti 16.321 EUR.

U tablici broj 1 daje se pregled planiranih i izvršenih rashoda za provedbu Projekta po namjenama.

Tablica broj 1

Planirani i izvršeni rashodi za provedbu projekta po namjenama

Redni broj	Rashodi po namjenama	Plan u EUR			Izvršenje 12 mjeseci		
		36 mjeseci	Udjel u %	18 mjeseci	Iznos u EUR	Iznos u kn	Udjel u %
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Plaće	60.720	60,0	31.588	4.592	33.882	28,1
2.	Naknade ispitanicima	16.000	15,9	8.322	-	-	-
3.	Službena putovanja	2.880	2,8	1.499	6.283	46.361	38,5
4.	Materijalni troškovi	4.680	4,6	2.430	740	5.455	4,5
5.	Oprema	-	-	-	1.986	14.656	12,2
Ukupno izravni rashodi (1- 5)		84.280	83,3	43.839	13.601	100.354	83,3
Neizravni rashodi (20% na izvršene rashode)		16.856	16,7	8.764	2.720	20.071	16,7
Ukupni rashodi (6+7)		101.136	100,0	52.603	16.321	120.425	100,0

Rashodi su iskazani u skladu s Okvirnim programom bez poreza na dodanu vrijednost. U prvoj tranši doznačeno je 396.627,00 kn, a u prvoj godini trajanja Projekta potrošeno je 120.425,00 kn, te koncem izvještajnog razdoblja neutrošena sredstva iznose 276.202,00 kn ili 37.434 EUR. Ukupni rashodi u iznosu 120.425,00 kn ili u protuvrijednosti 16.321 EUR sastoje se od izravnih rashoda u iznosu 100.354,00 kn ili 13.601 EUR i neizravnih rashoda u iznosu 20.071,00 kn ili 2.720 EUR.

Planirani omjer izravnih i neizravnih rashoda (83,3%:16,7%) je ostvaren. Unutar planiranih izravnih rashoda vrijednosno najznačajniji su rashodi za plaće (60,0%). Vrijednosno najznačajniji rashodi ostvareni su za službena putovanja (38,5%), plaće (28,1%), zatim za nabavu opreme (12,2%), te materijalni troškovi (4,5%).

Naknade ispitanicima planirane su u iznosu 16.000 EUR (50 EUR po ispitaniku), a nisu izvršene. U prvoj godini obavljeno je anketiranje 35 ispitanika te bi trošak naknada trebao iznositi 12.912,00 kn ili 1.750 EUR. Jedan od razloga neizvršenja navedenih rashoda je tehnika isplate te potreba evidentiranja i izdavanja potrebne dokumentacije ispitanicima u vezi obračuna i plaćanja poreza na dohodak.

Državni ured za reviziju nalaže poduzimanje mjera za isplatu naknada ispitanicima.

Rashodi za službena putovanja u prvih 12 mjeseci trajanja Projekta izvršeni su u iznosu 46.361,00 kn ili 6.283 EUR, što je za 3.403 EUR ili 118,2% više od planiranih za 36 mjeseci.

6.1. Izravni rashodi

Izravni rashodi izvršeni su u iznosu 100.354,00 kn ili u protuvrijednosti 13.601 EUR. Odnose se na rashode za zaposlene (plaće) u iznosu 33.882,00 kn ili 4.592 EUR, službena putovanja u iznosu 46.361,00 kn ili 6.283 EUR, materijalne troškove u iznosu 5.455,00 kn ili 740 EUR, te nabavu opreme u iznosu 14.656,00 kn ili 1.986 EUR. Izravni rashodi izvršeni su u skladu s Okvirnim programom.

6.1.1. Rashodi za zaposlene

Rashodi za zaposlene izvršeni su u iznosu 33.882,00 kn ili 4.592 EUR. Odnose se na plaću istraživača suradnika na Projektu, koji je zaposlen na radnom mjestu znanstvenog novaka. Sredstva Projekta osigurana su za plaće voditelja Projekta i istraživača suradnika. Voditelj Projekta ostvaruje plaću iz sredstava Fakulteta.

Za potrebe obavljanja poslova istraživanja na terenu od ožujka 2005., na određeno vrijeme zaposlen je istraživač suradnik. Visina plaće utvrđena je u skladu s odredbama Zakona o javnim službama i Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama.

Obračun i uplata poreza i doprinosa iz i na plaće djelatnika obavljao se u skladu sa zakonskim propisima.

U vezi obračuna i isplate plaće vode se propisane evidencije.

6.1.2. Rashodi za službena putovanja

Rashodi za službena putovanja izvršeni su u iznosu 46.361,00 kn ili 6.283 EUR. Odnose se na jedanaest i pol dnevnicu za službeni put u zemlji u iznosu 1.955,00 kn, 58 dnevnicu za službeni put u inozemstvu u iznosu 8.672,00 kn, naknade za smještaj na službenom putu u inozemstvu u iznosu 4.720,00 kn, naknade za prijevoz na službenom putu u zemlji i inozemstvu iznosu 30.765,00 kn, te drugi rashodi za službena putovanja u iznosu 249,00 kn.

Službena putovanja obavljena su na temelju naloga koje je potpisala ovlaštena osoba.

Dnevnice za službeni put u zemlji i inozemstvo obračunane su i isplaćene u skladu s propisima. Službena putovanja u inozemstvu odnose se na putovanja u Srbiju i Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, te Makedoniju.

Naknade za smještaj na službenom putu u inozemstvu isplaćene su u visini stvarnih troškova i na temelju vjerodostojne dokumentacije.

Naknade za prijevoz na službenom putu u zemlji i u inozemstvu odnose se na korištenje javnog prijevoza u iznosu 5.633,00 kn i naknade za korištenje osobnog automobila u iznosu 25.132,00 kn. Naknade za korištenje javnog prijevoza isplaćene su u visini stvarnih troškova i na temelju vjerodostojne dokumentacije. Naknade za korištenje osobnog automobila u službene svrhe obračunane su i isplaćene u skladu s propisanim, u visini 30,0% cijene goriva po prijeđenom kilometru.

6.1.3. Materijalni troškovi

Materijalni troškovi izvršeni su u iznosu 5.455,00 kn ili u protuvrijednosti 740 EUR. Odnose se na troškove za uredski materijal u iznosu 3.897,00 kn, naknade zaposlenicima za prijevoz na posao i stručno usavršavanje u iznosu 1.214,00 kn, te na usluge u iznosu 344,00 kn. Evidentirani su na temelju vjerodostojne dokumentacije.

6.1.4. Rashodi za nabavu opreme

Rashodi za nabavu opreme izvršeni su u iznosu 14.656,00 kn ili 1.986 EUR. Odnose se na nabavu prijenosnog računala. Oprema je nabavljena postupkom izravne pogodbe u skladu s odredbama Uredbe o nabavi robe male vrijednosti. Ovlaštena osoba potpisala je otpremnicu kao dokaz o preuzimanju opreme.

6.2. Neizravni rashodi

Neizravni rashodi izvršeni su u iznosu 20.071,00 kn ili 2.720 EUR i čine 20,0% izravnih rashoda. Izvršeni rashodi evidentirani su na temelju Odluke Fakulteta prema kojoj se za pokriće neizravnih rashoda, rezerviraju na žiro računu sredstva u visini 20,0% potrošenih sredstava Projekta, te će se naknadno utvrditi raspored rezerviranih sredstava. Okvirnim programom utvrđeno je da navedeni rashodi u visini 20,0% stvarnih izravnih rashoda, pokrivaju troškove vezane uz opću administraciju, reviziju, režije, poštanske i druge slične troškove koji se ne mogu izravno povezati s Projektom, ali neophodno nastaju uz ostvarenje Projekta.

Državni ured za reviziju nalaže donošenje plana utroška, te trošenje rezerviranih sredstava za pokriće neizravnih rashoda u skladu s Okvirnim programom.

7. NALAZI I PREPORUKE

Izvršenje Projekta

- 1.1. Za 18 mjeseci trajanja Projekta doznačeno je 396.627,00 kn ili 52.603 EUR. U prvoj godini trajanja Projekta utrošeno je 120.425,00 kn ili 16.321 EUR te su koncem izvještajnog razdoblja neutrošena sredstva iznosila 276.202,00 kn ili 37.434 EUR. Ukupni rashodi u iznosu 120.425,00 kn ili u protuvrijednosti 16.321 EUR sastoje se od izravnih rashoda u iznosu 100.354,00 kn ili 13.601 EUR i neizravnih rashoda u iznosu 20.071,00 kn ili 2.720 EUR. Izravni rashodi odnose se na rashode za zaposlene u iznosu 33.882,00 kn ili 4.592 EUR, službena putovanja u iznosu 46.361,00 kn ili 6.283 EUR, materijalne troškove u iznosu 5.455,00 kn ili 740 EUR, te nabavu opreme u iznosu 14.656,00 kn ili 1.986 EUR. Navedeni rashodi izvršeni su u skladu s Okvirnim programom.

Neizravni rashodi izvršeni su u iznosu 20.071,00 kn ili 2.720 EUR i čine 20,0% izravnih rashoda. Evidentirani su na temelju Odluke Fakulteta, prema kojoj se za pokriće neizravnih rashoda, rezerviraju sredstva na žiro računu u visini 20,0% potrošenih sredstava Projekta, te da će se naknadno utvrditi raspored rezerviranih sredstava. Okvirnim programom utvrđeno je da se troškovi opće administracije, revizije, režijski troškovi, poštanski i drugi slični troškovi, koji se ne mogu izravno povezati s Projektom, ali neophodno nastaju uz ostvarenje Projekta (neizravni rashodi), mogu podmiriti iz sredstava Zajednice u visini 20,0% stvarnih izravnih rashoda.

Okvirnim programom utvrđeno je da se pojedini rashodi ne pokrivaju iz sredstava koje dodjeljuje Zajednica za projekte. Od spomenutih rashoda, Fakultet je iz vlastitih sredstava za nabavu roba i usluga potrebnih za izvršenje Projekta platio porez na dodanu vrijednosti u iznosu 4.326,00 kn. Za rashode koji se ne pokrivaju iz sredstava Projekta nisu planirani izvori financiranja.

Naknade ispitanicima planirane su u iznosu 16.000 EUR (50 EUR po ispitaniku), a nisu izvršene. U prvoj godini obavljeno je ispitivanje 35 ispitanika te bi trošak naknada trebao iznositi 12.912,00 kn ili 1.750 EUR.

Državni ured za reviziju nalaže donošenje plana utroška i trošenje rezerviranih sredstava za pokriće neizravnih rashoda u skladu s Okvirnim programom, te poduzimanje mjera za isplatu naknada ispitanicima.

Državni ured za reviziju je mišljenja da bi prije provođenja Projekta trebalo planirati troškove koji se ne mogu se pokriti iz sredstava Projekta, te planirati izvore financiranja tih troškova.

- 1.2. *U vezi planiranja troškova koji se ne mogu pokriti iz sredstava koje dodjeljuje Europska zajednica, zakonski predstavnik u očitovanju navodi, da je Ministarstvo znanosti Republike Hrvatske potpisalo u rujnu 2005. ugovor sa Europskom komisijom o sudjelovanju u projektima Šestog okvirnog programa, te da će se time regulirati i načini vezani za planiranje izvora financiranja rashoda koji se ne financiraju iz sredstava koje dodjeljuje Europska komisija.*

U vezi isplata naknada ispitanicima, navedeno je da će se spomenute isplate realizirati u skladu s Projektom i zakonskim propisima. Također, navodi da je u tijeku donošenje plana trošenja sredstava za neizravne rashode (u skladu s Okvirnim programom), uvažavajući posebnosti svakog projekta koji se realizira na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci.